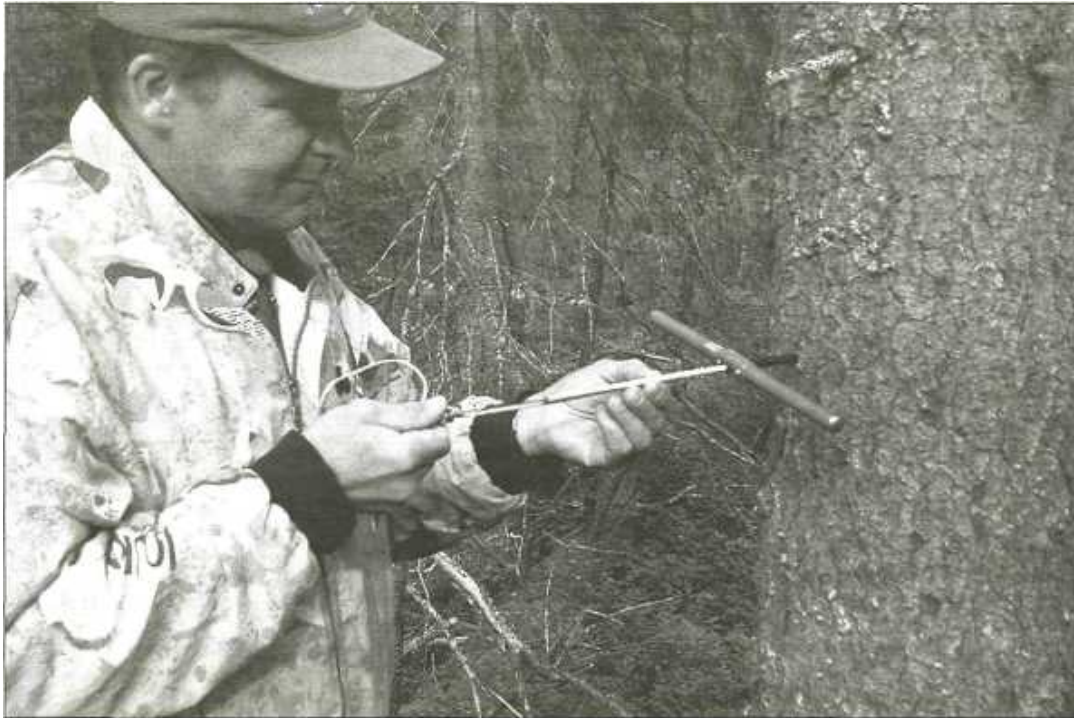


# Metsäntutkimuslaitos aloittaa ilmaston- seurannan Syötteen puista



Mauri Timonen vetää vuosilustopiukkaa poran ja puun sisältä. Syötteen alueen puista lähti toistasataa näytettä Metsäntutkimuslaitoksen tutkijoiden mukaan.

## Kansallispuiston puut avaavat muistikirjansa

Pasi Haarahiltunen

Syötteen kansallispuiston alueen puiden kasvuvaihteluita alettiin äskettäin selvittää puista tehtävillä vuosilustokairauksilla. Tietojen avulla pystytään näkemään menneet ilmastomuutokset ja päättelemään niin seudun asujaimiston elinolojen muutoksia kuin kytke- mään selville saadut tiedot koko pohjoisen pallonpuoliskon ilmas- tomuutoksiin.

Puista kairasivat näytteitä parin päivän ajan Metsäntutkimuslaitok- sen vanhempi tutkija **Mauri Timo- nen** Rovaniemeltä ja metsätalous- tekniikko **Hannu Herva** Metlan Kolarin tutkimusasemalta. Timo- nen kertoo, että Syöte tulee samal- la mukaan kansainväliseen ilmas- tonvaintelukartoitukseen, jossa tä- hänastisten vaihteluiden pohjalta pyritään ennustamaan ilmaston tu- lvia muutoksia.

- Suomen ilmastoon vaikuttaa Pohjois-Atlantin sää, ja Syöte on sen vaikutusten seurannassa pa-

rempi alue kuin Pohjois-Lappi, koska Atlantilta sinne tulossa o- vat sateet useimmiten tökkäävät Kölivuoristoon.

Timonen ja Herva ovat erikois- tuneet dendrokronologiaan elä yk- sinkertaisemmin sanottuna puiden vuosilustokalentereihin, ja Timo- nen johtaa kuutisen vuotta sitten perustamaansa dendrokronologian laboratoriota Rovaniemellä.

Syötteeltä lähti miesten mukaan lähti toistasataa näytettä männyis- tä, kuusista, koivuista ja haavois- ta. Vielä ei ole tietoa kuinka mon- en sadan vuoden taakse lustoka- lenteri saadaan Syötteellä ulottu- maan, mutta kronologeja paikalla opastanut, itsekin alaan perehtynyt **Hannu Lehtonen** Syöte-Life - hankkeesta totesi, että vanhimmat pystyssä olevat kelot ovat todennä- köisesti syntyneet 1300-luvulla.

- Vanhin Suomessa tiedossa o- lva maakelo löydettiin Saariselältä, se oli syntynyt 950-luvulla.

Timosen mukaan tarkoituksena on ensi kesänä sukeltaa Syötteen

lammista ikivanhoja puita ja niiden avulla ulottaa lustokalenteri nyt odotettavissa olevaa huomattavasti kauemmas menneisyyteen. Poh- jois-Lapin lustokalenterin pituu- teen tuskin päästään, koska suurin osa Pudasjärvenkin seudusta oli muinoin meren alla.

Suomessa pisin lustokalenteri on pystytty tekemään aina 7519 vuo- den taakse. Tuon ikäisiä kasvavia tai pystyssä olevia puita ei Suo- messa sentään ole vaan lustoja on voitu tutkia pohjoisimman Lapin tunturijärvien pohjalla säilyneistä puista. Nykyisellä metsänrajalla kasvavan männyn vuosilustosarja valmistui viime vuoden alussa, ja sarja sijoittui pituudellaan kolman- neksi koko maailmassa.

Vuosilustoista nähtävät ilmasto- vaihtelut pystytään rekisteröimään hyvin laajalta alueelta otetuista näytteistä.

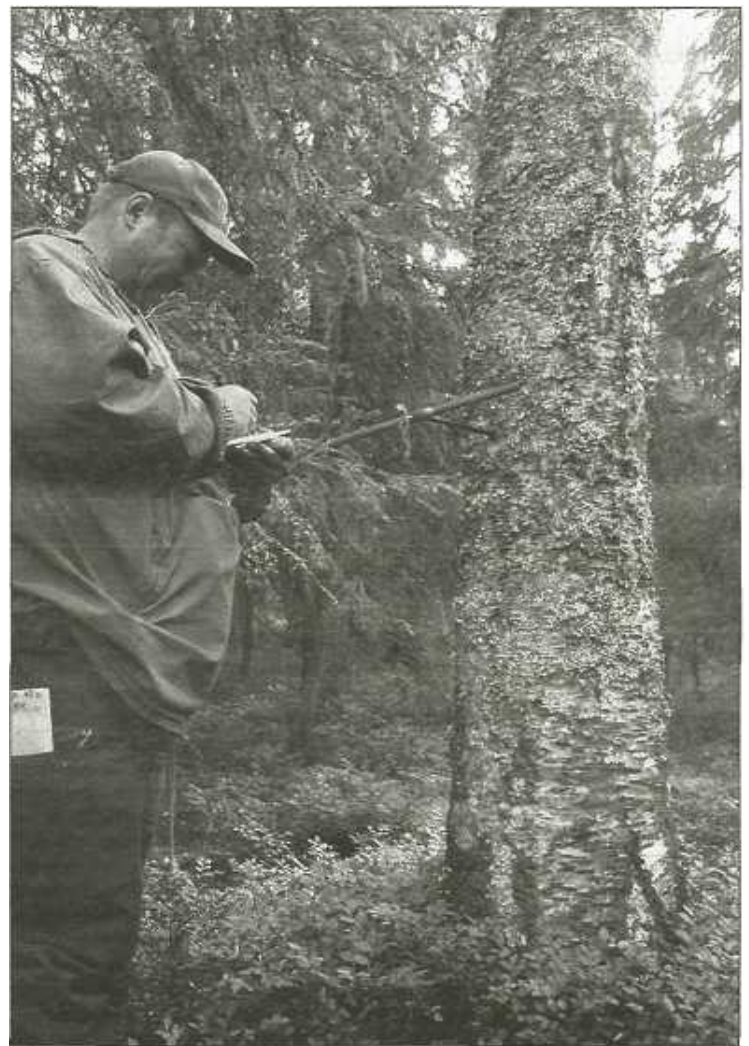
- Esimerkiksi vuosi 1601 on ol- lut erittäin huono kasvukesä koko Euroopassa, ja se näkyy kaikista lustonäytteistä ympäri Euroopan,

myös täällä, kertoo Mauri Timonen. Samoin tiedetään, että vuonna 330 eKr. puiden kasvu romahti merkilli- sesti ja toipuminen tuosta romahduk- sesta kesti toistakymmentä vuotta. Syitä romahdukseen ei tiedetä, mutta asiaa tutkitaan sovitamalla yhteen eri tieteenaloilta tuosta ajankohdasta saatavaa tietoa.

- Puu on kuin ilmastonmittaus- asema. Tämä Syötteen seutu on monipuolisen puustonsa ja sopivan asemansa ansiosta erinomainen alue vuosilustokartoitukselle, ja siksi tänne keskitetään myös jatkuvaa puista tehtävää ilmastonseurantaa. Jatkuva seuranta tarkoittaa puita vahingoittamattomien kasvupantojen

asettamista puihin, minkä lisäksi näin saatuun kasvukehitystietoon liitetään Ilmatieteen laitoksen keräämiä tietoja. Näitä ovat mm. kosteus ja lämpötilat. Samanlainen kooste pystytään teke- mään myös taaksepäin niin kauas kuin muita ilmastotietoja on käytettävissä.

Syötteen vuosilustonäytteistä laa- ditetaan oma kalenterinsa jossa näkyvät juuri tämän alueen erityispiirteet vaikka vuosikasvulustojen leveys luonnollisesti käy yksiin muualta maasta otettuihin vuosilustoihin. Vuosilustoajoina pystytään osoit- tamaan myös kuolleiden puiden syn- tymä- ja kuolema-ajankohta. Mene- telmällä voidaan yhtä lailla selvittää vanhojen hirsirakennusten ikä.



Näytteitä otettiin niin havu- kuin lehtipuista. Hannu Herva kirjoittaa muistiin tiedot näytekoivusta.